

Milí přátelé,

můj úkol (stejně jako úkol dalších dvou koreferujících, tedy mých koreferujících) je nesnadný, ne-li nemožný: *Přidat* něco *chytrého* a praktického, k tomu, co právě řekl docent Hošek... Přiznám se, že se o to nebudu pokoušet; a připojím jen něco osobního (třebaže to tak možná nebude vypadat).

Byla řeč mj. o ateismu, o jeho různých výkladech: kde se vzal, jak ho můžeme pochopit, ba křesťansky ocenit. Za sebe přidám ještě jednu jeho apologii. Ateismu rozumím. A víte proč? Protože *věřím!* Protože Krista nevidím, jako ho viděli apoštolové, Petr nebo Tomáš, nýbrž protože v Něj - pro jejich slovo - *věřím* (a Kristus mě za to blahoslaví). A jelikož právě *věřím*, tak leckdy zakouším – vědomě někdy od 13. roku života, tedy dost přesně od okamžiku, kdy jsem došel osobní víry -, že víra *není* vidění, nýbrž že sází život na Kristova slova: a takříkajíc se tedy vyklání přes zábradlí a kráčí na hlubině a občas volá: „Věřím, Pane, pomoz mé nedověře“. Aneb jak říká Slavoj Žižek, prý nejnebezpečnější filosof dneška: Jen věřící může být ateistou a jen ateista může věřit...

Možná si říkáte: „Bratr má problém. Potřebuje pastorační, ne-li psychiatra.“ To si od svých 13 let říkám taky. A je možná pravda (dovolte krátkou objížďku), že svým ustrojením prostě sdílím s Erasmem Rotterdamským tak velkou „*nechuť vůči pevným tvrzením, že se [také] bezděky přikláním k míněním skeptiků*“. A je asi pravda, že Erasma musím léčit Lutherem. Což taky dělám: v obýváku nám naproti velké reprodukci Holbeinova Erasma visí obdobně velká reprodukce Lutherovy manželky Kateřiny od Cranacha Staršího (Kateřiny jednak proto, že jsem přece jen na ženské, a jednak pověsit si doma Luthera bezmála v životní velikosti by mi zapáchalo modlářstvím). Ale právě: Tíhnu sice ke skepsi a toužím, aby na světě vládl pokoj a mír, ne svár a střet. Ale taky této své salónnosti oponuji. Erasmus píše, že je skeptikem, dokud se to nedotýká Bible a církevních dekretů, jimž – cituji - „*rád podrobuji svůj rozum ve všech věcech, ať už rozumím, co mi předepisují, nebo nerozumím*“. A právě tady s Lutherem namítám, zda „*snad není dost podrobovat svůj rozum Písmu? (...) Kde zůstala svoboda a právo k úsudku nad těmi, kdo rozhodují...? (...) Co je to za*

*novou zbožnost a pokoru, že nám svým příkladem [Erasmu] chceš sebrat právo posuzovat lidské dekrety, a nekriticky nás podrobuješ lidem?“*

A to už jsem se oklikou dostal k jádru mého přípodotku: Biblická víra, ona specifická podoba víry, kterou v člověku probouzí a pěstuje Bible, zrovna Bible, je *kritická* a sebekritická a, přijde-li na to, i svárlivá, protestující, *revoltující*, jak říkal jeden můj milovaný učitel. Vzpomeňte na starozákonní proroky. Biblická víra v sobě má cosi obrazoboreckého! Láska „*všemu věří*“, víra si to ale nemůže dovolit, říká Luther. Biblická víra není „*devótnost poddaných*“. „*Bůh nenávidí lež*“: biblická víra je pravdivá - vůči sobě, vůči lidem, vůči mocným, ba i vůči *Všemohoucímu* - budiž Požehnán!

A právě v tom rozumím ateismu, alespoň tedy jeho protestní formě (a právě proto by měl být tváří v tvář vší případné náboženské totalitě vyhlášen za chráněný druh): Však i já se tváří v tvář takovému Aleppu ptám: Kde jsi, Bože? Proč jen stojíš v dáli a v dobách soužení se skrýváš? Proč odvracíš svou tvář? Proč si zakrýváš uši? Proč spíš? A taky volám: Probud' se, Bože, obrať se. Proč ses těm lidem stal tím, kdo jako by lhal, vodou nestálou (po které se nedá chodit); proč jsi je opustil? Atd. atp. Doufám, že mi věříte, že se nechci rouhat. Však jste sami dobře poznali, že jen opakuji slova, která mi do srdce a do úst vkládá *Bible*, bibličtí žalmisté a proroci... a Kristus ukřižovaný! Oni Bohu nelhali, a řekli *i Jemu*, co si myslí a jak věci vidí. Protože měli pocit (a ne, že ne); a vyslovili ho (a nevytlačili, nesublimovali, neuzpívali a neuteologizovali), že je něco divně; a že Bůh tu možná vůbec není...

Už citovaný marxista Žižek píše, že „*dnes je náboženství [na rozdíl od vědy] jedním z míst, odkud je možno rozvíjet kritické pochyby o dnešní společnosti. Stalo se jedním z míst vzdoru (...) útočištěm pro pochyby*“ (Násilí). Ne pro skepsi, která si kvůli smíru chce držet odstup a možnost glosovat a třeba i kritizovat... ale dekretům se podrobí, „*ať rozumím, co předepisují, nebo nerozumím*“, protože „*Písmo je přece nejasné a nikdo neví...*“ Ne! Mám na mysli onu vášeň a jistotu, kterou do víry vkládá svými jasnými slovy samo Písmo: Myslím onu neutišitelnou bolest, kvůli které byl apoštol ochoten oddělit se od Krista; od kterého nás přece nemůže nic oddělit, jak obojí píše jedním tahem pera. Myslím onu žízeň po spravedlnosti, která se nevyhýbá jistě všelijak lidsky omezené a omylné otázce; kterou ovšem Bůh bere smrtelně vážně (jak vidíme

u Abrahama a Mojžíše). Která se nevyhýbá žalozpěvu; ani „pokušení ateismu“, jak říkala sv. Terezička; ani opuštěnosti Bohem, řečeno s Chiarou Lubichovou... ani *kříži*, jak říkal náš Pán.

Vnitřní – i vnější, ateistická - kritika od nepaměti provází víru, bolavě, ale ozdravně. Už u Řeků; natož u křesťanů, kteří následujeme právě *Ukřižovaného*. Natož ve věku, kdy se i politicky - jistě: sekularizovaně, bez kříže a pokání - prosadila lutherovská svoboda rozsuzovat názory mocných. Přičemž zbožní lidé, minimálně ti v Bibli, posuzují i *Všemohoucího*: na základě *Jeho* vlastních slov, kterým *věří: protože jim věří; protože Jemu věří.*

I já věřím, a proto jsem chtěl přidat několik sice asi nechytrých, zato osobních slov na obranu vymírajícího druhu obrazoboreckého ateismu, který je přece jen v lecčems tak příbuzný biblickému patosu pravdy. Děkuji za pozornost.

David Beňa